

Finansdepartementet
Postboks 8008 Dep
0030 Oslo

Vår dato 8. juli 2010
Deres dato 5. mai 2010
Vår referanse DM 288735
Deres referanse 10/1904 TME

Kopi: Arbeidsdepartementet

Hørings svar – Pensjonslovene og folketrygdreformen I (NOU 2010:6)

Det vises til brev fra Finansdepartementet av 5. mai 2010.

Finansdepartementet ber i høringen om merknader til Banklovkomisjonens anbefalinger avgitt i utredningen NOU 2010: 6 ”Pensjonslovene og folketrygdreformen I”. Utredningen er den første av to selvstendige utredninger om tilpasninger i de private skattebegunstigede pensjonslovene.

Utredningen omfatter lovendringer som er nødvendige for at private skattebegunstigede tjenstepensjonsordninger kan tilpasses nye regler i folketrygden, om blant annet fleksibelt uttak av alderspensjon og nye regler for regulering av pensjon som trer i kraft 1. januar 2011.

Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO) har som overordnet kommentar at vi støtter foreslåtte tilpasninger i tjenstepensjonsregelverket. Vi anser forslagene om fleksibelt uttak av tjenstepensjoner fra 62 år, rett til gradert uttak og rett til fortsatt opptjening ved fortsatt arbeid som nødvendige og naturlige tiltak for å støtte opp under pensjonsreformens mål om å styrke insentivene til arbeid.

Nærmere utdyping av NHOs syn vil bli gitt nedenfor:

Faseinndeling

Vi finner det uheldig at Banklovkomisjonens arbeid ikke ble i gang på et tidligere tidspunkt slik at arbeidet med lovtilpasningene av tjenstepensjonslovene kunne kommet lenger, og helst ferdigstilt, innen 1. januar 2011.

Banklovkomisjonen fikk sitt oppdrag 7. juli 2009, med frist for å avgi første del av utredningen innen 30. april 2010. Med disse tidsrammene ser vi at det var nødvendig å foreta den faseinndelingen i utredningen som ble gjort. Likevel vil vi påpeke at en slik faseinndeling er uheldig for bedriftene, spesielt for de med ytelsespensjonsordninger. Det vil fortsatt ta tid før det blir klarhet i hvordan tjenstepensjonsproduktene vil / kan bli tilpasset pensjonsreformen. For bedrifter som planlegger å endre sine pensjonsordninger settes man i en situasjon der det er vanskelig å vurdere om endringer bør foretas snart eller om nytt regelverk og eventuelle nye pensjonsproduktvarianter bør forventes.

Det er derfor viktig at utredning nummer to får høy prioritet slik at arbeidet kan holde en god fremdrift.

Tilpasning av fleksibilitet til pensjonsreformen

Det ble i St.meld. 5 (2006- 2007), kapittel 7.12 gitt følgende føringer:

- *Det er imidlertid viktig at regelverket for tjenestepensjon ikke motvirker målene for pensjonsreformen gjennom at store arbeidstakergrupper skjermes for virkningene av endringene i folketrygden.*
- *Også tjenestepensjonsordningene må utformes på en slik måte at det gir en økonomisk gevinst i form av høyere alderspensjon for den enkelte å fortsette å arbeide.*
- *Ved gjennomgang av regelverket for tjenestepensjon er det naturlig å vurdere spørsmålet om fleksibel pensjonsalder også i tjenestepensjonsordningene.*

Utredningen som nå er på høring foreslår fleksibelt uttak av alderspensjon. Uttak kan skje fra 62 år, eller man kan vente med å ta ut pensjon til man er 75 år. Videre gis det anledning til å starte uttak av tjenestepensjon samtidig som man fortsetter å arbeide. Opptjening vil da fortsette så lenge man er i arbeid.

Uttak av tjenestepensjon skal kunne skje uavhengig av om man samtidig tar ut alderspensjon fra folketrygden. Videre skal alderspensjon fra tjenestepensjon kunne tas ut selv om man fortsatt er i hel- eller deltidsstilling i foretaket eller hos annen arbeidsgiver (inkl. det offentlige).

Utredningens anbefalinger rundt fleksibilitet støttes og anses som nødvendige tilpasninger for å bygge opp under pensjonsreformens mål om å stimulere til videre arbeid. Vi ser at anbefalingen også er i tråd med St.meld. 5 (2006-2007).

Når det gjelder muligheten for gradert uttak av alderspensjon støtter vi at det er gjort begrensninger i adgangen til å endre uttaksgrad. Det er viktig å holde kostnader ved administrasjon nede. Med øvrig fleksibilitet i folketrygdsystemet mener vi den enkelte likevel har tilstrekkelig mulighet til å tilpasse ønsket nivå på pensjonsutbetalingen.

Vi støtter videre at det er satt et minimums beløp for uttak på 0,2 G da det å utbetale mange små beløp vil være kostnadsdrivende, samtidig som slike beløp vil være av begrenset økonomisk betydning for den enkelte.

For å tilpasse den nye fleksibiliteten til grupper med særaldersgrenser støtter vi at det hjemles en adgang for Kongen til å fastsette særaldersgrenser slik at visse yrkesgrupper kan ta ut alderspensjon før fylte 62 år.

Med tanke på den store graden av fleksibilitet som nå gis den enkelte når det gjelder uttak av pensjon ønsker vi å peke på utfordringene som dette i visse tilfeller kan medføre for arbeidsgiverne. Arbeidsmiljølovens § 10-2 (4) omhandler seniorers rett til redusert arbeidstid, gitt at dette ikke medfører vesentlig ulempe for bedriftene. Det er rimelig å forvente at de nye mulighetene til fleksibelt uttak vil gi økt interesse for redusert arbeidstid.

Det vil fremover være behov for å få bedre forståelse av hvordan, og i hvilken utstrekning, bedriftene kan tilrettelegge i forhold til spørsmål om redusert arbeidstid, for eksempel gjennom utforming av interne retningslinjer. Siden forholdene rundt pensjonsreformen og Arbeidsmiljøloven griper i hverandre har vi valgt å sende gjenpart av vårt høringssvar til Arbeidsdepartementet.

Utbetalingsperiodens lengde

Forslaget om at opphørende ordninger skal utbetales over minst 10 år, minimum til 77 år støttes.

Videre finner vi det rimelig, ut fra seleksjonsmessige forhold, at ytelser med livsvarig utbetaling ikke kan endres til å bli opphørende.

Når det gjelder muligheten til å ta et standardisert seleksjonsfradrag i tilfeller der man ønsker å starte tidlig uttak av pensjon (forsikret) finner vi dette å være en bedre løsningen enn det å alternativt måtte foreta en individuell vurdering med evt. krav om helsevurdering. Nivået på fradraget må imidlertid ikke settes høyere enn at man med sikkerhet ikke tar mer enn det seleksjonsrisikoen vil tilsvare. I en fase der seleksjonsrisikoen ikke er dokumentert må fradraget heller ligge for lavt enn for høyt. Foreslått nivå støttes.

Opptjeningsperiode

Det gis støtte til at det gis opptjening så lenge man er i arbeid (fra 20 år), dog mener vi at det må settes en grense for rett til opptjening ved 75 år både for innskuddspensjonsordninger og foretakspensjonsordninger. Dette tilsvarer også øvre grense for rett til opptjening i folketrygden.

Utredningen har foreslått noe forskjellig regelverk for innskuddspensjonsordninger og ytelsespensjonsordninger når det gjelder opptjening, og dette anser vi som viktige skiller. For en innskuddsordning er kostnadene til ordningen gitt som en andel av lønnsnivået og man vil ikke få situasjoner der kostnaden for de eldste arbeidstakerne blir uforholdsmessig dyre. For ytelsesordninger er det imidlertid viktig å legge inn begrensninger som sikrer at ordningen ikke blir for dyr når det gjelder de eldste arbeidstakerne. NHO støtter derfor at man for ytelsesordninger ikke hensyntar endring av lønn etter opptjeningsalder ved beregning av opptjent pensjon.

Vi støtter videre at personer med full opptjening i en ytelsesordning flyttes ut av ordningen og over til en annen type ordning, for eksempel en innskuddsordning, som minimum tilfresstiller regelverket for obligatorisk tjenstepensjon.

Videre støttes det at alderspensjonister når disse har sluttet helt i arbeidet ikke lenger skal være med i ordningen. NHO finner det viktig og riktig at det skal være en sammenheng mellom arbeid og pensjonsopptjening. Et unntak for de med gammel AFP er likevel hensiktsmessig som en overgangsløsning.

Overgangsordning for ytelsesbaserte foretakspensjonsordninger

De ytelsesbaserte tjenstepensjonsordningene krever større tilpasninger til pensjonsreformen enn innskuddsordningene. Videre er det lagt opp til at Banklovkommissjonen skal foreta vurderinger av pensjonsproduktene utforming som går utover de rent lovmessige tilpasningene til folketrygden. Dette arbeidet var det ikke mulig å nå tidsmessig i fase 1. Det er derfor valgt å foreslå en overgangsløsning som innebærer en tilpasning til fleksibelt uttak av alderspensjon, men med videreføring av dagens beregningsregler for beregnet folketrygd. Dette finner vi å være en hensiktsmessig tilpasning i en overgangsfase.

Fripoliser/pensjonskapitalbevis

NHO støtter at det for fripoliser og pensjonskapitalbevis også skal være fleksibelt uttak fra 62 år. At det her ikke legges opp til gradert uttak bør være akseptabelt da pensjonsreformen for øvrig gir god fleksibilitet.

Det er videre foreslått at det skal gis anledning til å flytte tidligere opptjente rettigheter slik at disse kan inngå i pensjonsordningen hos ny arbeidsgiver. I en slik situasjon vil det oppstå spørsmål knyttet til kostnadsansvar. NHO viser her til kommentaren til § 6-3 i kapittel 6 der det fremgår at ny arbeidsgiver ikke skal måtte overta kostnadsansvaret så lenge dette ikke er spesifikt avtalt mellom arbeidsgiver og arbeidstaker i det enkelte tilfelle, for eksempel i forbindelse med ansettelse.

Når det gjelder forslaget som går på at fripoliser ved fratredelse skal omfatte andel av tilleggsavsetningen registrerer vi at dette er i tråd med Finanstilsynets forslag til Finansdepartementet, samt at en slik endring oppfattes mer som en rettelse snarere enn en endring av lovverket. NHO ønsker imidlertid å påpeke at en slik endring vil medføre noe økning av bedriftenes kostnader ved det å ha ytelsesordninger.

Selvstendig næringsdrivende / frilansere

Selvstendig næringsdrivende og frilansere har adgang til å etablere innskuddspensjonsordning. Når det gjelder innskuddenes maksimale størrelser er disse i dag satt til 4 prosent. Banklovkommisjonen foreslår at det etableres like grenser og like bestemmelser som for alminnelige lønsmottakere. NHO støtter at grensene for årlig innskudd skal fastsettes etter § 5-4 i Lov om innskuddspensjon.

Uførepensjon

Forslagene angående uførepensjon er lagt opp i tråd med midlertidig løsning for folketrygden på samme punkt.

- Man kan være ufør frem til 67 år, og premiefritak gjelder frem til 67 år. Dette støttes som en midlertidig løsning, men på dette punktet er det viktig å vurdere i forhold til varig løsning hvorvidt grensen bør gå ved 67 år eller om den bør ligge ved en lavere alder. Her er det svært viktig å komme frem til en løsning som gir de beste insentivene i forhold til arbeidslinjen.
- Det er satt en begrensning på uttak av alderspensjon når dette skjer samtidig med mottak av uførepensjon. Vi finner begrensningen, gitt ved at sum uføregrad og sum uttaksgrad av alderspensjon ikke skal overstige 100 prosent, å være hensiktsmessig.

Fase 2

Forhold som NHO mener er viktig å se på i fase 2 er blant annet:

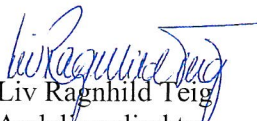
- Mulighet for pensjonsordninger som gjør at folketrygd, AFP og tjenstepensjon til sammen kan danne et hensiktsmessig pensjonsnivå
- Arbeid med videre tilpasning av tjenstepensjonsproduktene
- For innskuddsordninger må sparenivå og knekkpunkt vurderes
- Vurdering av behov for levealdersjustering i tjenstepensjon
- Spørsmålet rundt konkurranseutsetting av utstedelse av fripoliser og pensjonskapitalbevis
- Det må utredes tilpassede løsninger for uførepensjon fra tjenstepensjon når folketrygdens uførepensjon endres. Her bør det også sees på muligheter for nye

varianter av uførepensjonsprodukter tilpasset det faktum at stadig flere tegner disse produktene uten fripoliseopptjening.

Når det gjelder videre tilpasning av tjenstepensjonsproduktene mener vi at man må se på løsninger som innebærer at samlet pensjonsnivå står i forhold til forventet antall år i jobb og antall år som pensjonen skal utbetales over / alder ved uttak. Videre bør løsninger vurderes som gjør at oppbygging av pensjonsrettigheter skjer på en konsistent og forutsigbar måte, for eksempel tilsvarende alleårsopptjeningsmodellen som innføres med ny modell for folketrygd og AFP. Opptjeningsmodellen bør stimulere til arbeidslinjen og bidra til å sikre mobilitet i arbeidslivet. Det kan videre være naturlig å tenke på løsninger som fungerer som frittstående tillegg til folketrygden. Når det gjelder kostnader vil forutsigbarhet være en viktig faktor. Fase 2 må også se på mulige behov for overgangsregler, samt avklaringer for hva som vil gjelde for lukkede ordninger.

Banklovkommissjonen har imidlertid ikke som mål å utpeke en bestemt modell for fremtidige pensjonsordninger. Foretakspensjonsloven bør fortsatt opprettholdes som en rammelov. Dette er NHO enige i.

Vennlig hilsen
NÆRINGSLIVETS HOVEDORGANISASJON
Avd. Arbeidsliv

Liv Ragnhild Teig
Avdelingsdirektør